

การวิจัยประเมินหลักสูตร “การพัฒนากิจกรรมสู่ระบบเศรษฐกิจพอเพียง” (เปลี่ยนวิธีคิด ตีดาวุธสัมมาชีพ) ภายใต้โครงการต้นกล้าคุณธรรมนำวิถีพอเพียง

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

สุทธิพงษ์ รักศิลปกิจ

ในการประเมินครั้งนี้มีจุดมุ่งหมาย เพื่อประเมินหลักสูตร “การพัฒนากิจกรรมสู่ระบบเศรษฐกิจพอเพียง” (เปลี่ยนวิธีคิด ตีดาวุธสัมมาชีพ) ภายใต้โครงการต้นกล้าคุณธรรมนำวิถีพอเพียง เพื่อประเมินความสำเร็จของการใช้หลักสูตร “การพัฒนากิจกรรมสู่ระบบเศรษฐกิจพอเพียง (เปลี่ยนวิธีคิด ตีดาวุธสัมมาชีพ) ภายใต้โครงการต้นกล้าคุณธรรมนำวิถีพอเพียง และจัดทำข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตร “การพัฒนากิจกรรมสู่ระบบเศรษฐกิจพอเพียง” (เปลี่ยนวิธีคิด ตีดาวุธสัมมาชีพ) ผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย หัวหน้าโครงการต้นกล้าคุณธรรม ผู้อำนวยการศูนย์คุณธรรม ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรจำนวน 3 คน ครูจำนวน 10 คน และผู้เข้ารับการอบรมจำนวน 181 คน ดำเนินการประเมินโดยใช้รูปแบบซีปปี้ (CIPP Model) เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม แบบประเมิน แบบสังเกต และแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบด้วยค่าสถิติที (t-test) การวิเคราะห์เนื้อหา และการบรรยายข้อมูลตามสภาพความจริง ผลการวิจัย พบว่า

1. ผลประเมินหลักสูตร “การพัฒนากิจกรรมสู่ระบบเศรษฐกิจพอเพียง” (เปลี่ยนวิธีคิด ตีดาวุธ สัมมาชีพ) ภายใต้โครงการต้นกล้าคุณธรรมนำวิถีพอเพียง

ด้านบริบท ความชัดเจนของวัตถุประสงค์ วัตถุประสงค์ของหลักสูตรมีความสอดคล้องกับสภาพปัจจุบันของชุมชน ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมของชุมชน และ ความต้องการของผู้เข้ารับการอบรม มีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง และผ่านเกณฑ์การประเมินทุกข้อ ส่วนวัตถุประสงค์ของหลักสูตรสามารถนำไปปฏิบัติได้จริงนั้น ผลประเมินมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และผ่านเกณฑ์การประเมิน

ด้านปัจจัยเบื้องต้น โครงสร้างหลักสูตรของหมวดรายวิชาบรรยาย 6 รายวิชาและหมวดรายวิชาภาคปฏิบัติการ 9 รายวิชา ความสอดคล้องของเนื้อหาวิชาบรรยายและรายวิชาภาคปฏิบัติการ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และผ่านเกณฑ์การประเมิน จำนวนชั่วโมงบรรยายของรายวิชาบรรยาย และจำนวนชั่วโมงบรรยายของรายวิชาภาคปฏิบัติ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง และ ผ่านเกณฑ์การประเมิน ด้านบุคลากร เวลาและสถานที่ เอกสาร อุปกรณ์ และสื่อ ในทัศนะของครูและผู้เข้ารับการอบรม เห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และผลการประเมินผ่านเกณฑ์ทุกรายการ

ด้านกระบวนการ ได้แก่ การบริหารจัดการ กิจกรรมการเรียนการสอน และการประเมินผล การอบรม มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากและผ่านเกณฑ์การประเมินทุกรายการ ยกเว้นการประเมินผลเป็นรายวิชาไม่ได้ทำการประเมิน

ด้านผลผลิต จำนวนผู้เข้ารับการอบรมมีจำนวน 181 คนคิดเป็นร้อยละ 60.3 เมื่อเทียบกับเป้าหมายที่กำหนด ผู้เข้ารับการอบรมส่วนใหญ่ได้รับความรู้การพัฒนาหลักสูตรสู่ระบบเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับมาก สามารถนำความรู้ไปสร้างกิจกรรมทางการเกษตรได้เป็นที่น่าพอใจในระดับปานกลางถึงมาก และนำไปประกอบอาชีพเลี้ยงตนเองได้อย่างพอเพียง

ด้านผลกระทบ พบว่า ผู้เข้ารับการอบรมส่วนใหญ่ มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในกระบวนการคิด การทำงานอย่างมีระบบ มีการแบ่งปันสิ่งของและภูมิปัญญาระหว่างกัน เกิดความประหยัด ฐานะความเป็นอยู่มีแนวโน้มดีขึ้น มีการทำเกษตรอินทรีย์เพิ่มขึ้น แนวโน้มการใช้สารเคมีลดลง ส่งผลให้คุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ดีขึ้น มีคุณธรรม จริยธรรม เกิดจิตสำนึกในการรักษา แหล่งน้ำและสิ่งแวดล้อมธรรมชาติ

2. ผลประเมินความสำเร็จของการใช้หลักสูตร “การพัฒนาหลักสูตรสู่ระบบเศรษฐกิจพอเพียง” ผู้เข้ารับการอบรมส่วนใหญ่ได้รับความรู้การพัฒนาหลักสูตรสู่ระบบเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับมาก เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในกระบวนการคิดและการทำงานอย่างมีระบบ แนวโน้มมีการทำเกษตรอินทรีย์มากขึ้น การใช้สารเคมีลดลง มีการแบ่งปันทั้งสิ่งของและภูมิปัญญาระหว่างกัน มีคุณธรรม จริยธรรม และสามารถนำความรู้จากการอบรมไปประกอบอาชีพเลี้ยงตนเองได้อย่างพอเพียง

3. ข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตร “การพัฒนาหลักสูตรสู่ระบบเศรษฐกิจพอเพียง” ควรมีการปรับปรุงจุดมุ่งหมายรายวิชา วัตถุประสงค์รายวิชาและผลที่คาดหวัง ให้มีความชัดเจนและสอดคล้องกัน การจัดเรียงลำดับ จุดมุ่งหมายวิชา ควรเป็นลำดับแรก วัตถุประสงค์รายวิชา และผลที่คาดหวัง เป็นลำดับที่ 2 และ 3 ตามลำดับ ทุกรายวิชาควรจัดทำ Course outline โดยกำหนดหัวข้อเนื้อหาต่างๆ ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์รายวิชา จัดทำแผนการสอน กำหนดจำนวนชั่วโมงการบรรยายและฝึกปฏิบัติให้เหมาะสม เนื้อหารายวิชาการทำบัญชีครัวเรือนและวิทยารายวิชาธนาคารต้นไม้ ควรทบทวนปรับปรุงให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์รายวิชา ส่วนการจัดอบรมควรมีการแต่งตั้งคณะทำงานอย่างเป็นทางการและระบุภาระงานที่รับผิดชอบให้ชัดเจน รายวิชาภาคปฏิบัติภาคสนามควรมีการสาธิตให้ผู้เข้ารับการอบรมได้ดูก่อนลงมือฝึกปฏิบัติ จำนวนวัสดุ-อุปกรณ์ที่ใช้ในการฝึกปฏิบัติรายวิชาภาคสนามควรจัดให้มีความเหมาะสมและเพียงพอกับผู้เข้ารับการอบรม ควรปรับปรุงห้องประชุมสัมมนาให้สามารถดำเนินการอบรมเกิดประสิทธิภาพ ปรับปรุงระบบสุขอนามัยของโรงอาหารและโรงครัว ปรับปรุงระบบไฟฟ้าที่ศูนย์ปฏิบัติการเศรษฐกิจพอเพียง และเรือนนอนควรมีมุ้งตาข่ายกันยุงและแมลง

4. การนำไปประยุกต์ใช้ประโยชน์ พบว่า ทุกรายรายวิชาบรรยาย และรายวิชาภาคปฏิบัติการสามารถนำไปใช้ประโยชน์สอดคล้องกับวิถีชีวิต ภูมิปัญญา สังคมและวัฒนธรรมของชุมชนได้อย่างเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลางถึงระดับมาก ยกเว้นรายวิชาฐานคนมีไฟ(ไบโอดีเซล/ไบโอแก๊ส มีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อย ดังนั้นในการอบรมครั้งต่อไปควรพิจารณาปรับเปลี่ยนรายวิชาอื่นทดแทน เพื่อให้การนำไปใช้ประโยชน์เกิดเป็นรูปธรรมและประสบความสำเร็จผล ควรมีระบบการนิเทศ กำกับติดตามผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องโดยผู้เชี่ยวชาญ ตลอดจนให้คำแนะนำเมื่อมีปัญหา